

Словобері

№ 6, Березень, 2013

Вшанування славетного Кобзаря

Щовесни, коли тануть сніги,
І на рясті просяє веселка,
Повні сил і живої снаги
Ми вшановуєм пам'ять Шевченка!

У перші дні весни українці традиційно відзначають день народження славного земляка. Цьогорічні шевченківські березини для нашої школи розпочалися активною участю старшокласників у загальноміській

шевченківські читання та виставка «Кобзарів», серед яких особливо вирізнялися видання XIX століття, а також найновіші передруки – з яскравими ілюстраціями та цікавими науковими коментарями. Яскраве враження на глядачів справив театралізований вечір, під час якого школярі грали персонажів із творів

інтелектуальній грі «Відомий та невідомий Шевченко» (з ініціативи та за підтримки Валентини Жуковської). Продовжили заходи

Т.Шевченка, І.Нечуя-Левицького, М.Старицького, М.Куліша та інших українських письменників. Неабиякі емоції викликав і професійний виступ на шкільній сцені Черкаського народного хору. Учні захоплено вітали артистів, котрі зачарували всіх українськими піснями і запальними танцями.

Т. А. Скорик

Як захищають державну мову в різних країнах світу?

У ПОЛЬЩІ прийнято законопроект, який розглядає й охороняє польську мову як державну й культурну цінність та економічну категорію. Закон запроваджує нові правила, що висувають вимогу кожному державному чиновникові вміти зрозуміти та грамотно розмовляти польською. Усі угоди із зарубіжними партнерами мають укладатися тільки цією мовою.

ФІНЛЯНДІЯ: «Мова — залізний обруч, мова єднає народ в одне ціле», — так сказав 1820 року фінський письменник Яакко Ютейні. У 1917 році фінський народ здобув незалежність, відродив одвічні національні традиції і невдовзі досяг досить високого життєвого рівня. Цьому сприяла насамперед висока національна свідомість, проявом якої є, зокрема, і знання державної фінської мови. Друга державна мова — шведська, нею спілкується приблизно 5,5 % населення (переважно корінні шведи).

У ФРАНЦІЇ, де державною мовою є французька, з 1995-го р. в офіційних зверненнях та громадських заходах заборонено вживання англійських слів. Запроваджено штрафи від 750 євро за використання неперекладених французькою мовою документів, наукових матеріалів, зловживання недержавною мовою в засобах масової інформації, рекламах, вивісках тощо.

ІЗРАЇЛЬ: Керівництво однієї з ізраїльських шкіл Беєр-Шеви видало розпорядження, за яким дітям, вихідцям із колишнього СРСР, заборонено розмовляти російською не лише на уроках, а й на перервах. Порушників відлучають від занять на два тижні. У такий спосіб євреї охороняють національну цінність — рідну мову.

У давньому **КИТАЇ**, щоб отримати хоча б найнижчу посаду, потрібно було скласти іспит із ієрогліфічного письма.

Підготувала Катерина Хотинська

Мови зникають швидше, ніж види птахів і тварин

Сьогодні у світі нараховується 6809 «живих» мов. Причому багато з них знаходиться на межі вимирання: 357 мов мають приблизно по 50 носіїв, а 46 мов — по одному носієві.

Учені стверджують: для того, аби мова жила й успішно розвивалась, необхідно, щоб нею розмовляли не менше 1 млн. осіб. Таких мов сьогодні в світі близько 250. Тому науковці прогнозують, що через два-три століття може зникнути до 90% усіх світових мов.

На думку біолога Білла Сьюзерленда, кількість мов, якими послуговується населення нашої планети, зменшується швидше, ніж зникають рідкісні види птахів і тварин. Тільки за останні 500 років на Землі зникло близько 4,5% усіх відомих науці мов. За цей час природа втратила 1,3% птахів і 1,9% ссавців. Людство усвідомлює необхідність захисту тварин і птахів, але не переймається долею народів та їх мов.

Отже, збереження мови повинно бути пріоритетним напрямком у збереженні й розвитку кожного народу.

Підготувала Анна Митренко

До уваги шанувальників книги!

Нещодавно фонди шкільної бібліотеки поповнилися новою книгою Валерія Маснюка „Вузлики на пам'ять”.

Це своєрідний посібник з культури мовлення, другий у доробку автора. Він містить понад 200 віршків-вузликів, веселих і гумористичних, а часом серйозних, навіть сердитих. Вони навчають, повчають, закликають не бути байдужими до рідної мови, а нерідко просто викликають посмішку. Ця книжка для тих, хто хоче розважитися і водночас удосконалити знання державної української мови.

Н. П. Одинець, шкільний бібліотекар

Цікаві факти про українську мову

- ☺ Найдовші лексеми в українській мові мають по 30 літер. Це слова **«рентгеноелектрокардіографічний»** і **«дихлордифенілтрихлорметилметан»** (різновид пестицидів)
- ☺ Найбільшу кількість синонімів має слово «бити» — 45.
- ☺ Найчастіше в нашому мовленні вживається іменник **«рука»**, дієслово **«бути»**, прикметник **«великий»**, займенник **«він»**.
- ☺ В українській мові є багато паліндромів (перевертнів), тобто слів, словосполучень чи фраз, які можна читати як зліва направо, так і справа наліво, причому звучання і значення залишаються однаковими. П'яти- і шестибуквених перевертнів досить багато, а ось семибуквених відомо всього два: «ротатор» і «тартрат» (сіль винної кислоти). До найдовших фраз-паліндромів належить «Я несу гусеня». Інколи укладачі композицій не враховують букви «й», «ь» або здвоєні приголосні вважають за одну літеру. Ці дрібні порушення дзеркальності допустимі, оскільки укладання композицій — справа непроста. У цьому випадку найдовшою фразою-перевертнем є «Аргентина манить негра».
- ☺ Уперше слово **«мрія»** застосував М. Старицький, а потім — дитяча письменниця Олена Пчілка, але в активному вжитку це слово з'явилося завдяки творам її доньки — Лесі Українки.
- ☺ Перша у світі "Енциклопедія кібернетики" (1973 р.) була видана саме українською мовою.
- ☺ **Суржи́ком** називають ненормативне мовлення, що ввібрало в себе елементи інших мов.
- ☺ Термін «суржик» на позначення мовного явища почали використовувати в першій чверті ХХ ст. У прямому значенні це слово означає суміш різних видів зерна.
- ☺ Щороку 9 листопада в Україні відзначається **День української писемності та мови**.
- ☺ Наука про українську мову називається **лінгвістична україністика** або **українознавство**.

Підготували Ірина Стасенко і Тетяна Клочко

Наголошуй правильно!

Нерідко в щоденному мовленні, рекламах, теле- і радіопередачах чуємо неправильно наголошені лексеми, хоча насправді уникнути помилок дуже легко, варто просто заглянути в словник. Сподіваємося, що нижче наведені зразки правильно наголошених слів стануть Вам у нагоді.

Віпадо́к, гороши́на, граблі́, до́нька, допі́зна, жерло́, живо́пис, ка́мбала, кіда́ти, ко́лесо, ко́лія, коро́мисло, кре́мінь, кро́їти, кропи́ва, куліна́рія, ку́рятина, кухо́нний, нести́, о́лень, о́цет, пе́репел, по́друга, русло́, се́редина, спі́на, фено́мен, фо́льга, цеме́нт, чорно́зем, чорно́слив, шовко́вий.

Підготувала Митренко Анна

Посміхнися!

Мовні каламбури

- * За ті тридцять років, які вчителька ходить до школи, вона могла обійти вже всю земну кулю.
- * За ці гроші в магазин не сходиш, в аптеці не скупишся, а манікюр взагалі пропустиш.
- * У творах Г. Сковороди ми часто зустрічаємося з тим, як вирішувати життєві проблеми. Я й сам займаюся боксом.
- * Ось, наприклад, Шевченко у своєму творі пише: "Будь-що, будь-де, но людина – це не тварина і може все".
- * Зараз нічого з українських творів не можу вспам'ятати, та все одно хочу поміркувати.
- * У моєму житті також була проблема. Нещодавно я намочив свідоцтво про народження, але я переосмислив свої дії і відновив документ. Тепер я ніколи не залишу його в штаних.
- * На старих тигрів, які вже присмерті, мисливці полювали без набоїв і без рушниць, бо кому потрібна дірява шуба чи воротник.
- * Коли Г. Сковорода виріс, він працював у видавництві "Веселка" і був удостоєний Шевченківської премії.
- * Взяти для прикладу дідуся, якому 70 років. Яке там багатство і яке там вже тіло?

...

Записала Л. О. Ющенко

Самі із себе ...

Павло Глазовий

КУХЛИК

Дід приїхав із села, ходить по столиці.
 Має гроші — не мина жодної крамниці.
 Попросив він:
 — Покажіть кухлик той, що скраю.
 Продавщиця:
 — Что? Чево? Я не понимаю.
 — Кухлик, любя, покажіть, той, що збоку смужка.
 — Да какой же кухлик здесь, если это кружка.
 Дід у руки кухлик взяв і нахмутив брови:
 — На Вкраїні живете й не знаєте мови.
 Продавщиця теж була гостра та бідова.
 — У меня есть свой язык, ни к чему мне мова. —
 І сказав їй мудрий дід:

— Цим пишатися не слід,
 Бо якраз така біда в моєї корови:
 Має, бідна, языка і не знає мови.

ДОПИТЛИВИЙ СИН

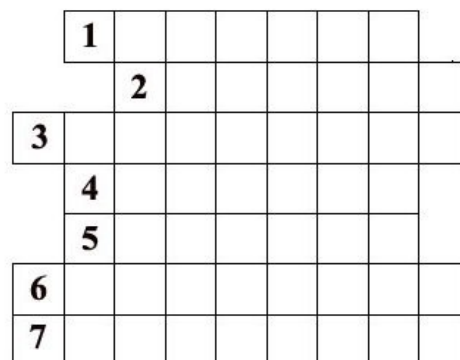
— Чуєш, тату, — син питає, — що таке хамелеон?
 — Відчепися, я не знаю, — каже батько Филимон.
 — Чуєш, тату, ще спитаю. Що таке аукціон?
 — Відчепися, я не знаю, — злиться батько Филимон.
 Мати сердиться на хлопця:
 — Ну чого ти пристаєш?
 Батьку навіть у неділю відпочити не даєш.
 — Не кричи, — говорить батько.
 — Я люблю балакати з ним.
 Хай пита, чого не знає, а то виросте дурним.

Розгадай!

Перекладіть подані нижче слова українською мовою і заповніть клітинки.

1. Лента.
2. Комната.
3. Искусство.
4. Колодец.
5. Воодушевление, сила, заряд.
6. Охотник.
7. Парикмахерская.

Підготувала Тетяна Ключко

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ВІСНИК
 ЧЕРКАСЬКОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ
 ШКОЛИ І-ІІІ СТУПЕНІВ №28 ЧЕРКАСЬКОЇ
 МІСЬКОЇ РАДИ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: вул. Гайдара, 3,
 м. Черкаси; sch28.at.ua
 ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР: Т. А. СКОРИК
 ТЕХНІЧНИЙ РЕДАКТОР: Л. О. ЮЩЕНКО

ДОБІРКА МАТЕРІАЛУ:
 АННА МИТРЕНКО, КАТЕРИНА ХОТИНСЬКА
 (УЧЕНИЦІ 11-А КЛ.)

ІРИНА СТАСЕНКО, ТЕТЯНА КЛЮЧКО
 (СТУДЕНТКИ ІV КУРСУ НІУФІСК
 ЧЕРКАСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
 ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО)